

การอภัยโทษเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อเป็นการยกเว้นโทษหรือลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด ต่อกฎหมายอาญา โดยพิจารณาจากการที่ผู้กระทำความผิดซึ่งภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาลงโทษอันเนื่องมาจาก การกระทำความผิด สามารถแก้ไข ฟื้นฟูตนเอง ประพฤติตนเป็นคนดี ในระหว่างถูกจำคุกได้ก่อนครบระยะเวลาลงโทษตามที่ศาลได้กำหนดไว้ การอภัยโทษจึงเป็นวิธีการที่ให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูตนเองได้แล้วนี้ กลับคืนสู่สังคมได้เร็วขึ้นกว่าเดิม เป็นการมอบความเป็นธรรมเฉพาะตัวให้แก่ผู้กระทำความผิด การให้อภัยโทษโดยพิจารณาจากความ สามารถในการแก้ไข ฟื้นฟูตนเองของผู้กระทำความผิด

แนวคิดและวัตถุประสงค์ของการอภัยโทษดังกล่าวนี้ เป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งตามทฤษฎีนี้เห็นว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นไปเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดหันกลับไปกระทำความผิดซ้ำโดยใช้วิธีการแก้ไข ฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี และเมื่อผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไข ฟื้นฟูตนเองได้แล้ว ก็ควรจะให้โอกาสผู้กระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคมได้เร็วขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากไม่มีประโยชน์ใดๆ ที่จะควบคุมตัวผู้ต้องโทษที่สามารถแก้ไข ฟื้นฟูตนเองได้แล้วไว้ในเรือนจำ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งหมายที่จะศึกษาหลักเกณฑ์การพิจารณาให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษตามแนวคิดและวัตถุประสงค์แท้จริงของการอภัยโทษกับการให้อภัยโทษเป็นการทั่วไปในประเทศไทย ว่ามีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นไปตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่อย่างไร เนื่องจากถ้ามีการให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษโดยไม่ได้พิจารณาจากความสามารถในการแก้ไข ฟื้นฟูตนเองของผู้ต้องโทษภายหลังจากการถูกลงโทษจำคุก ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องโทษบางรายที่ได้รับการอภัยโทษได้ โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบกับการอภัยโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อทราบถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาให้อภัยโทษ เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น การอภัยโทษสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งก็มีรูปแบบการให้อภัยโทษเป็นการทั่วไปแก่ผู้กระทำความผิดเหมือนกับในประเทศไทยด้วย ทั้งนี้นำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงลักษณะความเหมือน ความแตกต่างของวิธีการและหลักเกณฑ์ของการให้อภัยโทษ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการให้อภัยโทษในประเทศไทย

ผลจากการศึกษาพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นการพิจารณาให้อภัยโทษ จะมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ต้องโทษที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาลงโทษ เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าการอภัยโทษเป็นการทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ไม่ได้มีความหมายถึง

การอภัยโทษตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื่องจากว่า การอภัยโทษเป็นการทั่วไปในสหรัฐอเมริกา มีความหมายถึง การนิรโทษกรรม จึงทำให้เห็นได้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการให้อภัยโทษเป็นการทั่วไปแก่ผู้ต้องโทษเหมือนในประเทศไทย

สำหรับการอภัยโทษเป็นการทั่วไปในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษนั้น มีอยู่หลายประการซึ่งนอกจากการพิจารณา โดยดูจากความสามารถในการแก้ไข ฟื้นฟูตนเองของผู้ต้องโทษ ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาลงโทษแล้ว ก็มีการพิจารณาให้อภัยโทษโดยพิจารณาจากเหตุผลอื่นๆ เช่น เหตุผลทางด้านราชทัณฑ์ หรือเหตุผลเกี่ยวกับความกรุณาที่มีต่อตัวผู้ต้องโทษ หรือเหตุผลทางด้านทัศนวิทยา เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการอภัยโทษเป็นการทั่วไปนั้น มีลักษณะเป็นการยกคทัชหรือลดโทษให้แก่ผู้ต้องโทษในเรือนจำจำนวนมากในโอกาสที่มีเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง จึงทำให้ไม่สามารถจะพิจารณาตัวผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคลไป เกี่ยวกับการแก้ไข ฟื้นฟูตนเองของผู้ต้องโทษได้

ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอให้เห็นปัญหาข้อสงสัยเกี่ยวกับการอภัยโทษเป็นการทั่วไปในประเทศไทยแก่ผู้ต้องโทษ เพื่อให้เห็นการอภัยโทษเป็นการทั่วไปเป็น 2 ด้านเกี่ยวกับการให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์เหตุผลสำคัญต่างๆ ทั้งหลายประการในการพิจารณาให้อภัยโทษ รวมทั้งการเสนอถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้อภัยโทษเป็นการทั่วไปแก่ผู้ต้องโทษ